

LAUSUNTOPYYNTÖKYSELY HALLITUKSEN ESIITYSLUONNOKSESTA LAIKSI SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJEN TUOTTAMISESTA

1. Vastaajatahon virallinen nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Ossi Takala

2. Vastauksen kirjanneen henkilön nimi

Vastaajien määrä: 1

Nimi

- Ossi Takala

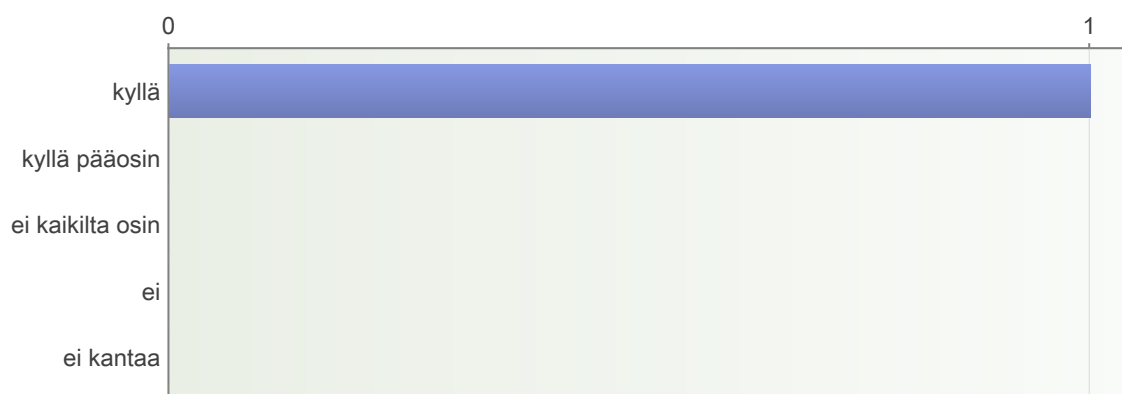
3. Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot

Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti
Ossi	Takala	takalaossi@gmail.com

4. Onko lain soveltaminen samanlaisena kaikkiin palvelun tuottajiin niiden oikeudellisesta muodosta ja toiminnan tarkoituksesta huolimatta perusteltu ratkaisu (2 §, 3 § 1 kohta)?

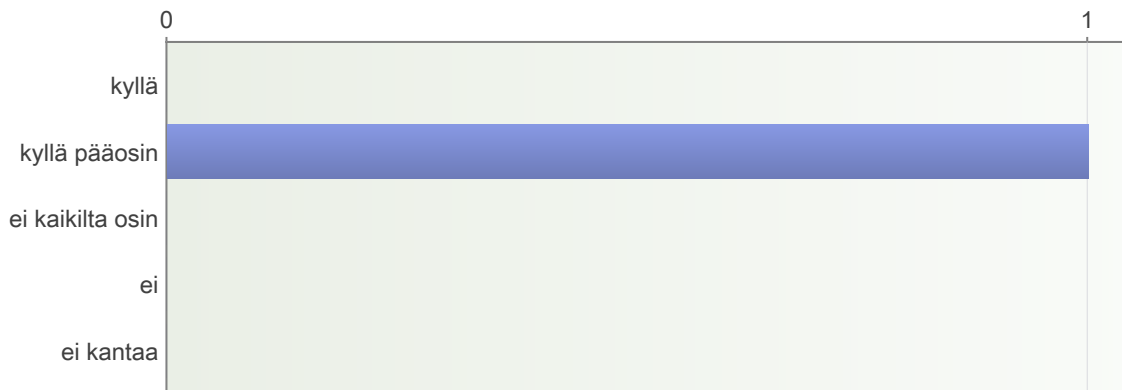
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

5. Parantavatko palvelun tuottajalle asetetut ehdot asiakas- ja potilasturvallisuutta (5-9 §, 13 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

6. Vähentääkö palvelun tuottajan ja sen palveluyksiköiden erillinen rekisteröinti, palveluyksiköiden siirtokelpoisuus ja riskiperusteinen hyväksymismenettely palvelun tuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä (13 §, 15 § ja 17 §)?

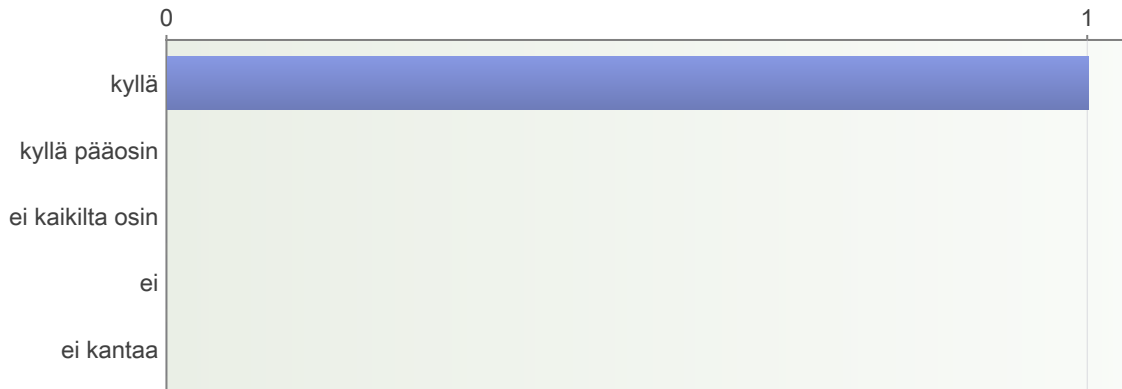
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kaikilta osin

7. Vähentääkö yhteisen palveluyksikön käyttömahdollisuus palvelun tuottajan ja viranomaisen hallinnollista työtä ja parantaako se mahdollisuuksia valvoa toimintaa kokonaisuutena (3 § 5 kohta, 18 §)?

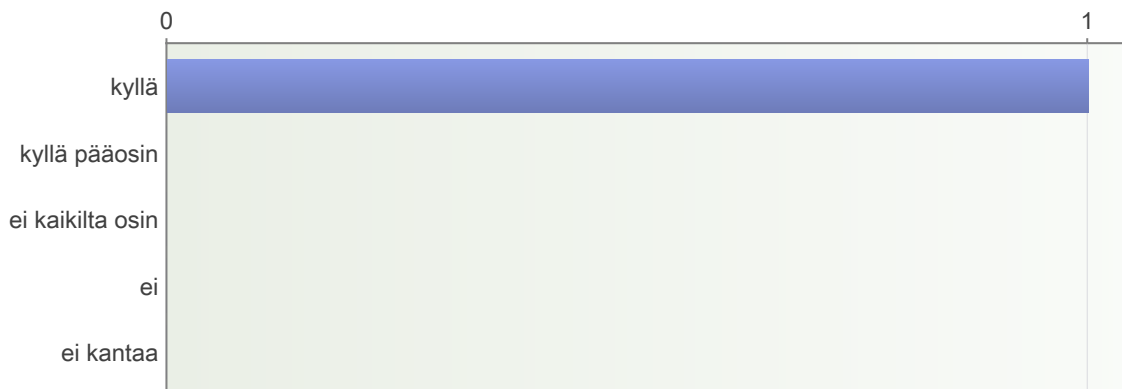
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

8. Onko vastuullisen palvelun tuottajan käsite ja tehtävät perusteltuja (3 § 5 kohta, 18 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

9. Onko vastuullisen palvelun tuottajan käsitteelle muita vaihtoehtoja?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

10. Ovatko valvovan viranomaisen keinot, mukaan lukien laiminlyöntimaksu ja rekisteristä poistaminen, riittävät asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta (4 luku)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

11. Muut vapaamuotoiset huomiot laista sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta.

Vastaajien määrä: 1

- Psykoterapiakoulutustyöryhmän muistiossa (2003) esitetään arvio, että vuonna 2001 psykoterapian tarvetta olisi ollut 156000 henkilöllä (Opetusministeriö 2003). Väestön terveyttä ja hyvinvointia selvittäneen Terveys 2000 -tutkimuksen perusteella arvioitiin, että noin 10 % suomalaisista tarvitsisi psyykkisten ongelmiansa vuoksi psykoterapeuttista hoitoa tai kuntoutusta. Vain noin kolmanneksen heistä arvioidaan olleen yhteydessä perusterveydenhuoltoon, erikoissairaanhoidon tai yksityissektorin psykoterapeutteihin. (Hämäläinen ym. 2004, Isometsä 2006). Suomessa päävastuu mielenterveyspalvelujen järjestämisestä on kunnilla. Kunnat on veloitettu tarjoamaan asukkaalleen heidän tarvitsemansa psykiatriset palvelut, mukaan lukien psykoterapia. Kunnissa työskentelee psykoterapiakoulutuksen saaneita henkilöitä, mutta julkisessa terveydenhuollossa ei ole varsinaisia psykoterapeutin virkoja. Kelan kuntoutuspsykoterapia on täydentänyt kunnille kuuluvaa lakisääteistä järjestämisvelvollisuutta. Psykoterapiaa on toteutettu Kelan kustantamana kuntoutuksena ja vaikeavammaisten lääkinnällisenä kuntoutuksena. Kelan psykoterapiaan käyttämä raha oli viime vuonna 39,8 miljoonaa, jolla hoidettiin 27300 ihmistä.

Psykoterapiapalvelututkimuksessa (Valkonen, Henriksson jne) vastaajilta kysyttiin, mitkä tahot olivat kustantaneet heidän tarjoamiaan psykoterapiapalveluja ja eri tahojen kustantamien asiakkaiden määrät. Lähes yhtä moni vastaaja ilmoitti julkisen terveydenhuollon ja Kelan kustantaneen vuoden 2008 aikana heidän asiakkaitensa psykoterapioita. Kelan kustantamiksi ilmoitetun asiakasmäärän mediaani oli suurempi kuin julkisen puolen. Julkisen terveydenhuollon kustantamiksi ilmoitetun asiakasmäärän keskiarvo taas on suurempi kuin Kelan, mikä selittyy osittain sillä, että osa vastaajista oli ilmoittanut julkisen puolen kustantaneen erityisen suuria asiakasmääriä. Kaiken kaikkiaan Kela oli kustantajana 50,5% psykoterapioista. Mainittakoon, että koko Hyks Psykiatrian budjetti on yli 140 miljoonaa verrattuna Kelan 39 miljoonaan. Luulisi julkisen sektorin pystyvän jo nyt luomaan enemmän psykoterapiaa kuin Kela. Päätoimisesti ammatinharjoittajina psykoterapiapalveluja tuottavista 86 %:lla oli vuonna 2008 Kelan kustantamia asiakkaita. Siksi Kelan rahoituksella on iso merkitys psykoterapeuteille ja etenkin heidän asiakkailleen, jonka takia ei ole yhden tekemää miten Sotessa käy. Psykoterapia Suomessa näyttää uhkaavasti vähenevän, jos Kelan rahoitus siirtyy Sote-alueille.

Kelan kuntoutukseen hakeutuneista mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöistä kärsivät olivat vuonna 2009 ensimmäistä kertaa suurin kuntoutuksenhakijaryhmä (Kelan kuntoutustilasto 2009). Kelan tutkija Annamari Tuulio-Henriksson teki (2013) Oulu-hanke tutkimuksen Oulun kaupungin ja Kelan tuottamaa psykoterapiaa koskien. Tutkimuksen mukaan Kelan terapiassa käyneillä oli lievempiä häiriöitä ja he kävivät useammin töissä. Kelan kuntoutuspsykoterapiaa myös annettiin enemmän kuin Oulun kaupungin itse tuottamaa psykoterapiaa.

Julkinen sektori tuottaa psykoterapiaa omana virkатыönä. Sen lisäksi psykoterapia kustantavat Kela, asiakkaat itse tai kaupungit. Kaupunki (tai kuntatyhtymä) joko tuottaa itse palvelut tai ostaa niitä yksityisiltä psykoterapeuteilta (ns. Valtava). Soten yksi päätavoite on yksikanavainen rahoitus. Tosin jo nyt on päätetty, että esimerkiksi työterveyshuolto ja mahdollisesti YTHS säilyvät jollain tavoin Sote-kuviossakin. Jos yksikanavainen rahoitus toteutetaan psykoterapian saralla, se tarkoittaisi Kelan roolin päättymistä psykoterapioiden rahoittajana. Kelan kuntoutuspsykoterapia rahat siirrettäisiin (ehkä pienen leikkauksen jälkeen) yksikanavaisessa mallissa Sote-alueille. Ne kilpailuttaisivat palveluntuottajia ja ostaisivat tarpeittensa mukaan mieluisia palveluita. Pahoin kuitenkin pelkään, että "Kunnat on veloitettu tarjoamaan asukkaalleen heidän tarvitsemansa psykiatriset palvelut, mukaan lukien psykoterapia" jäisi edelleen kuolleeksi lain kirjaimeksi.

Näkyvät kannanotot

Suomen Mielenterveysseuran Mieli -lehti kirjoitti Eduskunnan Mielenterveyspoliittisen neuvottelukunnan pohdintoista siirtää Kelan korvaama psykoterapia pois Kelalta osana Sote-ratkaisua. Mielenterveysseuran mukaan suuntaus olisi hyvä. He näkevät sen mahdollisuutena saada "kuntoutuspsykoterapiaa" jatkossa niillekin, jotka eivät sitä työ- ja opiskelukyvyyn ylläpitämiseksi tarvitse vaan sairauden hoitoon ja elämänlaadun

parantamiseksi. Nyt näitä potilaita on hoidettu erikoissairaanhoidossa tai Valtava-ostoterapioin. Hekin ovat siis mahdollisesti saaneet psykoterapiaa jo nyt.

Yksikanavaisen rahoituksen uhat

Kuntoutuspsykoterapia rahoituksen siirtäminen pois Kelalta on huono kehityssuunta, koska sen seurauksena kuntoutuspsykoterapiaan varatut rahat valuvat terveydenhuollon pohjattomaan kassaan eivätkä enää kohdistu työkäisten työurien ja työssä jaksamisen tukemiseen kuten nyt. Viimeksi Kelan kuntoutuspsykoterapian merkityksen tunnusti eläkeiän nostamisesta sopinut työmarkkinajärjestöistä koostunut asiantuntijatyöryhmä. Työmarkkinajärjestöt päättivät, että tarvitaan lisää tukea työssä jaksamiseen, kun työurat pitenevät molemmista päistä. Järjestöiden tekemän ratkaisun yhteydessä samalla nostettiin Kelan korvaustasoa, jotta kuntoutus mahdollistuisi yhä useammalle. Jos Sote-ratkaisun yksikanavaisen rahoitusmallin jälkeen psykoterapiaan kohdennetut rahat käytettäisiin pienenä osana muuta julkista terveydenhuoltoa, on vaarana niiden valuminen sellaisten ongelmien hoitamiseen, jotka hoituvat jo nykyisinkin parhaiten erikoissairaanhoidossa psykiatrian poliklinikoilla ja usein myös muilla menetelmin kuin varsinaisella psykoterapialla. Julkisen terveydenhuollon tilaamina ja valvomina psykoterapiat myös muuttuvat byrokraattisemmiksi: vaikeammin tavoitettaviksi, saataviksi, kalliimmiksi ja kulloisiakin muotivirtauksia sekä suuryrityksiä suosiviksi. Asiakkaan valinnanvapaus kaventuisi yksikanavaisessa mallissa.

Nykyinen Kelan tuki täydentää terveydenhuoltopalveluita. Se ei korvaa niitä. Nyt Kela-terapiat suunnataan työ- ja opiskelukyvyyn ylläpitoon. Se on kuntoutusta eikä sairaudenhoitoa. Siksi niiden piiriin on ollut matalampi kynnyks hakeutua. Nekin hakevat sitä, jotka eivät halua mennä "mielenterveystoimiston" potilaiksi. Asiakkailta on myös nyt aito valinnan vapaus terapeuttia hakiessaan, joka uhkaa kaventua erilaisten kilpailutusten ja julkisen sektorin portinvartijoiden johdosta. Osana yleistä eläkeiän pidentämistä sovittiin työmarkkinajärjestöjen kanssa runsas vuosi sitten, että Kelan psykoterapiarahat ovat jatkossakin kaikkien työssä käyvien subjektiivinen oikeus, jos työ- ja opiskelukyky on uhattuna. Jotta ihmiset jaksavat työelämässä pidempiä työuria, on Kelan yhteiskuntasopimuksen mukaisesti edelleenkin jatkossa tuettava ihmisten työ- ja opiskelukyvyä säilymistä. Toivon, että eduskunta säilyttää psykoterapian edelleen jatkossa Kelan hallinnoimana erillisenä terveydenhuoltoa täydentävänä osana. Kuntoutuspsykoterapian säilymisen takaa jatkossakin ainoastaan erillinen Kelalla säilyvä rahoitus. Se takaa myös sen, että koko Suomessa kriteerit kuntoutuspsykoterapiaan pääsemiseksi ja asiakkaan valittavissa olevat palvelut ovat yhtenäiset eivätkä ne vaihtelee Sote-alueittain. Sote-alueet eivät saisi 39 miljoonalla tuotetuksi vastaavaa terveystyötä kuin mitä Kela nyt saa.

Psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöoikeus oli keväällä 2009 4909 henkilöllä, joista Psykoterapeutit Suomessa kyselyyn vastasi 65 %. Neljäsosa vastanneista ilmoitti, että he eivät tuota psykoterapiapalveluja. Selvitys perustui aktiivisesti psykoterapiaa antavien psykoterapeuttien vastauksiin (2366). Tutkimukseen vastanneiden psykoterapeuttien mukaan pitkäkestoisen psykoterapian osuus on edelleen suurin (29 %), mutta keskipitkän ja lyhyen psykoterapian osuudet ovat keskenään lähes yhtä suuret (noin 19 %). Pitkäkestoinen terapia on edelleen yleisin terapiamuoto. Lyhytkestoista terapiaa tarjonneista lähes puolet ilmoittaa julkisen terveydenhuollon yhdeksi tarjoamiensa palvelujen kustantajaksi. Pitkäkestoista terapiaa tarjonneista 80 % ilmoittaa Kelan kustantajaksi. On asiakkaittemme etu, että Kela jatkaa edelleen kuntoutuspsykoterapia rahoituksen hallinnoijana. Muutoin pitkästä psykoterapiasta ja sen myötä mm. psykoanalyttisen psykoterapian koulutuksista uhkaa tulla vain harvojen hyvin toimeentulevien ja maksukykyisten mahdollisuus.